

INVĂȚĂTORUL

ORGANUL „ASOCIAȚIEI INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT ȘI PĂRȚILE UNGURENE“

Apare în fiecare lună a anului școlar.

oo

Sub conducerea unui comitet de redacție

oo

REDACTOR:

ANDREI PORA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

CLUJ

STRADA HELTAI NUMĂRUL 9.

ABONAMENTUL:

Pe an 30 coroane — 18 lei.

Un număr . . . 3 cor. 1 — leu 50 bani.

oo

Banii se trimit casarului asociației:

ROMUL BOTEZAN, SIBIU

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT

La începutul anului școlar.

După o muncă titanică de organizare, de mai multe luni de zile, din partea tuturor factorilor noștri culturali, iată-ne în urmă ajunși la pragul anului școlar, a celui dintâiu an școlar, în propria noastră țară.

În clipele micului popas ce facem, în preajma acestui prag, pentru a ne oțeli puterile în vederea muncii ce ne așteaptă, vrând-nevrând ne revin în minte trecutele vremi de altădată și involuntar, firea noastră este pătrunsă de fiorul revoltei, când ne gândim cum foștii noștri stăpâni, în tendința lor de asimilare, care nu mai cunoștea drepturi umanitare și moral public și-au ales ca mijloc pentru ajungerea scopului lor, școala noastră românească, al cărei rol l-au încadrat în sfera celor trei noțiuni: stat unitar maghiar.

Dar prea ne sunt neplăcute aceste amintiri, decât să ne mai oprim și aprofundăm în analizarea lor. Sufletul nostru își trăeste astăzi satisfacția cea mai desăvârșită, ca o răsplătă bine meritată, pentru înfruntarea cu atâta abnegație, a loviturilor năpraznice, cari erau îndreptate, în chip sistematic împotriva noastră și împotriva celei mai de seamă citadele a noastră: școala românească.

Trecută prin noianul de suferințe și scăpată din mâinile sacrilege, școala noastră românească se ridică astăzi triumfător în mijlocul satelor și ca o dulce mamă, ea chiamă pe toți la sine zicând: „veniți la mine, toți cei însetați...“!

Înregistrăm ca un moment istoric, aceste zile ale școlii românești, slăvim aceste zile ca menite a deveni zilele de inaugurare a epocii nouă în viața noastră de școală și cultură și cu ochii împrejmuți de lacrimile bucuriei, aducem mulțumita noastră cea mai cucernică Stăpânului nostru ceresc, Tatălui, care hotărăște soarta popoarelor....

În pragul acestui început, învățătorimea română, conștie ca și până acum de rolul său istoric în viața noastră de popor, iar de aci încolo în viața noastră de stat, în fața Celui ce ne-a făcut vrednici de aceste zile și în fața altarului culturii, depune omagial jurământul de fidelitate, făgăduiește, în chip bărbătesc și hotărît, că își va depune tot prisosul și bogăția sufletului său, pentru a asigura condiția primordială a trăinicieii acestui nou stat al nostru: morala, cultura românească.

Întru îndeplinirea acestei sfinte făgăduințe, nu cere decât sprijinul tuturor.

Întru reușita muncii, învățătorimea nu dorește decât o sinceră colaborare cu toți factorii vieții noastre culturale și de stat. Și întru ajungerea scopului suprem, nu cere decât asigurarea existenței lor și a familiilor sub raport material, din partea statului, precum și *un tratament întru toate egal cu toate categoriile de funcționari ai acestui stat.*

În aceasta nădejde, pornim la drum cu sufletul cinstit și curat, ținând drumul cel drept, care ne va conduce până la ajungerea idealului de veacuri al dascălului român: fericirea neamului românesc.

A. Pora.

Reorganizarea Învățământului primar.

Decretul resortului Cultelor și Instrucțiuni publice.

În urma unirii Ardealului, Bănatului și părților ungurene cu vechiul regat român s'a creat în aceste teritorii o nouă stare de drept, care provoacă consecințe importante și pe terenul instrucțiunii publice.

Una din acestea este necesitatea reorganizării învățământului primar pe baze cari să asigure, pe lângă interesele diferiților factori sociali și interesele superioare ale statului românesc precum și necesitatea unificării diferitelor tipuri de școală primară într'un tip superior.

Modul de reorganizare al învățământului primar va fi stabilit de către Resortul cultelor și al instrucțiunii publice prin noul Plan de învățământ, care se pune la îndemâna corpului didactic cu începutul anului școlar 1919/20.

În ce privește unificarea diferitelor tipuri de școală Resortul cultelor are în vedere chiar de pe acum un tip nou de școală, superior celor de până acum, — un tip, care respectând pe de-o parte tot ce a fost bun în școala confesională, în cea comunală și în cea de stat, e în măsură să sintetizeze toate condițiile cari asigură dezvoltarea culturii populare prin ocrotirea intereselor juste ale comunei, ale bisericii și ale statului.

Și până la generalizarea acestui tip de școală, pentru moment Resortul Cultelor îla următoarele hotărâri.

Recunoscând meritele și experiența de veacuri a bisericii pe terenul învățământului — în conformitate cu principiile adunării naționale dela Alba-Iulia și cu acordul stabilit în ancheta din Sibiu ținută în zilele de 8, 9 și 12 August a. c., cu reprezentanții celor două mitropolii românești, — cu toate că tipul cel nou preconizat de Resortul Cultelor este superior școalei confesionale, prin faptul că tot ce e bun și compatibil cu trebuințele moderne ale bisericii se cuprinde și în noul tip, care însă mai adaugă și toate avantajele celor mai înaintate tipuri de școli de astăzi, — Resortul Cultelor respectează și pentru viitor dreptul bisericii la școala confesională.

Statul își rezervă față de școala confesională următoarele drepturi:

- a) îndrumarea învățământului;
- b) aprobarea planului de învățământ;
- c) aprobarea literaturii didactice;
- d) controlul învățământului;
- e) disciplinarea corpului didactic în ce privește învățământul.

Subvenția de stat pentru acoperirea salariilor învățătoresți, se acordă și în viitor.

Condițiile pentru obținerea subvenției — data

fiind inegalitatea împrejurărilor materiale ale comunelor bisericesti — se comunică de către Resortul Cultelor superlorității bisericesti în fiecare caz concret.

Când superioritatea bisericescă dorește să redeschidă școli pierdute sau închise fie prin forță străină, fie din lipsă de mijloace, sau să înființeze școale nouă, dar cu subvenție de stat, va comunica prealabil aceasta dorință Resortului de culte și instrucție publică, care se pronunță în merit.

Acolo unde interese de stat și de învățământ o cer, statul inaugurează noul tip de școală primară, care este superior nu numai școalei confesionale, ci și celei comunale și celei de stat și care va înlocui încă de pe acum pretutindeni vechea școală de stat și comunală.

Organizația noului tip de școală primară se cuprinde în următorii paragrafi.

Educația și instrucția primară, atât la sate cât și la orașe este o obligațiune a comunei politice a bisericii și a statului.

Această obligațiune este comună, și ea se repartizează asupra celor trei factori indicați în § 1, după dispozițiile fixate în §§-i următori.

Comuna, ca obște, este datoare să ridice localul școlar, să-l înzestreze cu mobilierul și rechizitele necesare și să-l țină în stare bună. Asemenea are obligațiunea de-a asigura și salariul învățătoresc în măsura puterii sale de contribuție.

Biserica din partea sa, ca organizațiune deosebită, este datoare să contribuie atât prin forța morală ce o are, cât și prin mijloacele ei materiale la îndeplinirea obligațiunilor cuprinse în § 3, cari se extind și asupra credincioșilor săi, ca membri ai comunei politice.

Statul e dator să vie în ajutorul comunei, pentru împlinirea obligațiunilor indicat în § 3, acordând sprijinul material acolo, unde cercetarea legală a organelor sale, constată necesitatea lui și purtând de grijă ca școala să-și poată împlini datoria ei de institut cultural, atât supt raport pedagogic, cât și social și politic.

Școala astfel înființată, poartă numele: „Școala primară națională”.

Localul școlar cu tot ce-i aparține, constituie avere publică națională, al cărei administrator legal este sfatul școlar local din orice timp. El nu poate înstrăina sau da altă destinație acestei averi, decât cu aprobarea sfatului școlar județean și a guvernului.

Fiecare școală stă sub conducerea unui sfat școlar local, ai cărui membrii au mandat pe 3 ani. Acești membrii vor fi delegați de către Consiliul comunal, comitetul (sau comitetele) parohial și de către stat, dintre locuitorii stabili ai comunei. Pot fi delegate și femei.

Numărul membrilor sfatului școlar se stabilește astfel:

În comune până la 1000 de locuitori 10 membri, dintre cari 4 delegați ai Consiliului comunal, 4 delegați ai comitetului parohial și 2 delegați ai statului.

În comune cu populație între 1000—5000 numărul membrilor este de 15 dintre cari 6 delegați ai Consiliului comunal, 6 delegați al comitetului parohial și 3 delegați ai statului.

În comune cu populație dela 5000—10,000 numărul membrilor este de 20, dintre 8 delegați ai Consiliului comunal, 8 ai comitetului parohial și 4 ai statului.

În comune cu populație dela 10,000 în sus numărul membrilor este de 25, dintre cari 10 delegați ai Consiliului comunal, 10 ai comitetului parohial și 5 ai statului.

Membrii sfatului școlar trebuie să fie oameni onești și cu interes vădit pentru școală și educație. El trebuie să fie trecuți de 30 de ani, femeile de 24.

Președintele Consiliului comunai și ai comitetului parohial își vor comunica prealabil lista delegaților, apoi ambii le vor împărtăși revizorului școlar, ca să nu fie delegate aceleași persoane.

După stabilirea definitivă a delegaților, revizorul școlar designează pe unul cu convocarea sfatului școlar spre a se constitui, alegându-și 1 președinte 1 vicepreședinte și 1 cassier.

Secretarul sfatului este de drept învățătorul, iar unde sunt mai mulți, învățătorul-diriginte.

Despre constituire se face raport revizorului școlar. Între membrii sfatului școlar trebuie să figureze neapărat preotul, primarul și secretarul comunal, iar unde e posibil și medicul comunal sau de plasă.

Statul școlar se constituie din 3—3 ani în luna Iunie, după încheierea anului școlar.

Atribuțiunile sfatului școlar sunt:

1. Inițiativa clădirii, reparării, mobilării și înzestrării cu material didactic și păstrarea în bunăstare a localului școlar.

2. Stabilirea contribuției individuale a obștei comunale pentru acoperirea salariului învățătoresc.

3. Strângerea de fonduri și orice avere pentru trebuințele școlare și administrarea lor.

4. Suma cu care contribuie comuna la acoperirea salariului învățătoresc o transpune percepătorului, de unde învățătorul și-o ridică lunar, deodată cu întregirea de stat.

Pentru executarea hotărârilor sale de ordin material, primăria comunală este datoare din oficiu să-i stea la dispoziție.

Sfatul școlar examinează actele petiționarilor la postul învățătoresc, transpuse de revizorul școlar și propune spre numire 3 candidați.

Fără a interveni direct în chestiunile privitoare la educație, instrucție sau învățător, sfatul școlar poate comunica în scris dorințele și excepțiile sale revizorului școlar, care la măsuri în consecință.

Biserica, prin autoritatea sa supremă, stabilește planul învățământului religios, editează manualele didactice-religioase, numeste catihetii și se îngrijește, prin organele sale de control și îndrumarea pedagogică a educației religioase.

Statul e dator să direcționeze învățământul primar, să-l controleze prin organe de specialitate, să creeze literatura didactică, să formeze corpul didactic și să acorde sprijinul material necesar la întreținerea școalelor și învățătorilor.

Învățătorul obține catedra prin numire din partea autorităților școlare superioare. Petițiile pentru ocuparea unui post se înaintează revizorului județean, acesta le transpune sfatului școlar, care are dreptul să propună spre numire 3 candidați.

Revizorul școlar prezintă actele celor 3 candidați sfatului școlar județean, și acesta alege din cei trei unul, pe care Șeful Resortului de culte și instrucție publică îl confirmă definitiv.

La numire se ține cont de confesiunea locuitorilor din comună.

Învățătorul este obligat să servească prin munca sa educația religioasă, să instrueze elevii în cântările religioase și liturgice, să formeze cor bisericesc, să conducă elevii la biserică în Dumineci și sărbători, și să dea răspunsurile liturgice corale.

Nu este însă obligat învățătorul să îndeplinească servicii cantorale.

Întrucât atitudinea școlară și extrașcolară a învățătorului ar cădea sub excepțiuni din punct de vedere religios moral, disciplinarea lui intră în competența și dreptul bisericii respective, a cărei sentință este obligatoare pentru stat.

Controlul învățământului se face exclusiv prin organele de specialitate anume îndreptățite ale statului și ale bisericii (pentru învățământul religios).

Membrii sfatului școlar local nu au căderea să facă acest control.

Dreptul de disciplinare asupra învățătorului îl are în forul I. revizorul școlar, în forul II. sfatul școlar județean, în forul III. șeful Resortului de culte și instrucție publică.

Pentru abateri de ordin religios, forul disciplinar este autoritatea bisericească superioară.

Învățătorul nu poate fi transferat decât la cerere proprie, din motive disciplinare, sau din interes de stat.

Transferarea se face de către Resortul de culte și instrucție publică, după avizul sfatului școlar județean.

Sfatul școlar județean se compune din membri, delegați pe câte 3 ani, sub prezidenția revizorului școlar.

Autoritățile supreme bisericești trimit fiecare câte 1 delegat, statul la propunerea revizorului trimite 2 delegați, secția județeană a Asociației învățătorilor trimite din rândul bărbaților de școală 7 delegați, iar comisia administrativă

trimite 4 delegați și anume 1 Jurisconsult, 1 medic, 1 agronom și 1 inginer.

Sfatul școlar județean se ocupă de starea învățământului din județ și face în această privință propuneri Resortului de culte și instrucție publică.

Alege, disciplinează pe învățător în forul al II-lea și își dă avizul relativ la transferarea lui.

Examinează și aprobă toate proiectele de ordin material privitoare la școală și învățător așternute de sfatul școlar local.

În competența sfatului școlar județean intră și pensionarea învățătorilor.

Organele administrative județene sunt datorate din oficiu să execute hotărârile sfatului școlar județean.

Regulamente speciale vor determina amănunțit dispozițiile cuprinse în §§-i anteriori.

Toate școlile primare comunale și de stat din comunele românești se transformă încă în cursul anului 1919/20 în școli primare naționale.

Comunele bisericesti cari înțeleg superioritatea acestei școli față de cea confesională, vor întimpina sprijinul Resortului Cultelor pentru transformarea școlilor lor în noul tip de școală.

Cu executarea dispozițiilor cuprinse în acest proiect Resortului de culte și instrucție publică, însărcinează pe revizorii școlari județeni.

Educația și instrucția elementului românesc din localități cu majoritate etnică de altă naționalitate, intră în prevederile unor dispozițiuni speciale ale Resortului de culte și instrucție publică.

În localitățile unde populația românească a fost desnaționalizată în cursul timpului, grija de educația și instrucția populară aparține, până la alte dispoziții, sferei de drept exclusiv a statului.

Școlile existente de alt caracter decât cel confesional și național, se consideră școli particulare.

Inițierea, organizarea și funcționarea lor se stabilește într'un decret special.

Apendice. Grădinile de copii, atât comunale, cât și de stat, vor fi supuse deasemenea dispozițiilor cuprinse în decretul de față, transformându-se în grădini de copii naționale,

Procedura de transformare a grădinilor de copii și a școlilor primare cu caracter comunal ori de stat, în noul tip național, formează obiectul unei ordonanțe speciale a Resortului de culte și instrucție publică.*)

Sibiu, Septemvrie 1919.

Dr. V. Branice,
șeful resortului de culte
și instrucție publică.

O zi, petrecută într'o școală americană.*)

Instrucția în școlile americane e mai mult individuală și asta îndeosebi în clasele prime. Copiii nu sunt constrânși să învețe ceea ce pentru ei nu simt un deosebit interes și plăcere, și grija de căpetenie a învățătorului e să-și facă lecția cât mai atrăgătoare și mai plăcută. Aproape toate cunoștințele sunt legate de anumite lucrări și acțiuni individuale sau comune, cari imprimă într'un mod cât mai plastic fiecare percepție nouă. Orice noțiune, de caloare, de forină și alte însușiri să câștigă prin activitate plăcută și atrăgătoare, prin discuție liberă prin o convorbire familiară. Intregă atmosfera și tonul clasei, e acela al unei familii, unde domnește ordine, în-sufletire și iubire. Învățătoarea e mai plină de bunătate și dragoste părintească, răspândind în juru-i căldură și producând interes și voe bună.

Programul nu e făcut pe ore sau jumătăți de ore, ci diferitele materii să schimbe tot la 15, 10 și chiar 5 minute. Copiii n'au timp să se plictisească, căci varietatea deasă le ațîță curiozitatea și ține vie atențiunea spontană și involuntară.

Învățătoarea trece acum la o lecțiune de scris-cetit. Metodul lor pentru învățarea scris-cetitului e cu totul deosebit de metodele cunoscute și uzitate în școlile noastre. Din o istorioară anterioară învățătoarea scoate la iveală zicerea: „Come awaj, Come and play“. (Vin o cu mine, vin să ne jucăm). Zicerea e repetată în cor și apoi dramatizată. Un copil pleacă spre ușă chemând pe altul la joc. Învățătoarea scrie apoi zicerea pe tablă în două rânduri, o cetește, atât singură, cât și cu copiii, — în cor și pe rând — până ce cuvintele scrise li-se imprimă bine în memorie. Scoate apoi tabela pe care e imprimată cu tipar această zicere; o cetește în acelaș mod și aici, până ce copiii după mai multe exerciții ajung să deosebească cuvintele unul de altul atât în scris, cât și tipărit și să le cetească și asta natural fără să cunoască literile.

În cursul altor lecțiuni, în legătură cu altă istorioară, pe care încă o dramatizează, scoate la iveală altă zicere, pe care încă o deprinde în felul arătat, atât scrisă, cât și tipărită. În felul acesta percurge în mod cronologic întreg repertoriul celor 17 ziceri rimate ale metodelui aldine, în cari obvin toate literile alfabetului englez. Sunt apoi tabele întocmite pe baza acestui metod, deosebit pentru fiecare zicere și apoi tablouri mai mici, separat pentru fiecare cuvânt învățat al zicerilor, astfel că forma cuvântului în scris sau tipărit să marcheze bine în memorie.

Copiii cetesc zicerile pe baza formei cuvântului scris și tipărit, pe care-l cunosc ori unde l-ar vedea. Din mulțimea tabelelor cu cuvintele

*) În N-rul viitor ne vom spune părerile asupra acestui decret.

*) Vezi No. 1 din „Învățătorul“.

scrise sau tipărite și înșiruite pe un picdestal, alege cuvintele necesare la diferitele ziceri, prin ceea ce ajung să descompună și compună zicerile din cuvintele lor alcătuitoare.

Urmând apoi cunoașterea și învățarea literelor singuratic, învățătorul alege din cele învățate mai multe cuvinte cu aceeași terminație, dar cu deosebite litere începătoare, cum ar fi d. e. În limba română „mare” pronunțând apăsător și puțin separat litera „m” — apoi tot așa „t-are”, „s-are”, „c-are” etc., făcându-le cunoscut copiilor fără greutate literile rând pe rând.

În felul acesta copiii să deprind încă dela primele noțiuni de cetire cu cuprinderea și cetirea cuvântului întreg dintr-o privire, prin ceea ce să ajunge mai curând la o cetire fluentă.

Pentruca piesele cetite să se interpreteze corect, atât la fond, cât și la formă, ele să pun în acțiune, să dramatizează de copii, prin ceea ce să desprinde și însușește cetirea logică și estetică. Dramatizarea sau punerea în acțiune a diferitelor piese de cârmă elevi este o procedură de o importanță vadită atât din punct de vedere instructiv, cât și educativ. Copilul să deprind la o vorbire frumoasă, cu pronunțare corectă și firească, capătă curaj în puterile proprii și se dedă la manieri și purtări cuviincioase și plăcute.

Cred că nu trebuie să mai amintesc și, să accentuez în deosebi importanța acestor acțiuni și din punct de vedere disciplinar. Cărțile de cetire americane și cu un cuvânt toate manualele lor de școală sunt du o perfecție nefintrecută, atât ca fond, cât și ca formă. Hârtie bună, tipar mare și curat, cu legătură frumoasă, atrăgătoare și desemnuri de totfelul, atât simple, cât și colorate.

Americanii, propriu zis nu au „abecedare”, sau cel puțin nu în felul alor noastre, cu începuturi de cuvinte singuratic, fără legătură între ele. Ei au numai cărți de cetire, cari să încep cu scurte povestiri, pe cari le învață de rost și le cetesc apoi mai mult mechanic, după forma cuvintelor tipărite, pe cari în mod spontan le desfac în literile din cari se compun.

Cărțile de cetire, — în ceea ce privește conținutul, — sunt unitare, nu enciclopedice ca ale noastre; ele conțin curat material limbistic, istorioare și povestiri, luate din bogata literatură engleză pentru copii și cari sunt lucrute de cei mai valoroși scriitori.

La ora 11 să dea primul signal pentru pauză. Copiii să înșirue lângă ușă, doi cu doi, într-o ordine admirabilă, băieții de-o parte și fetițele de altă. La al doilea signal pleacă cele patru clase inferioare, fetițele într-o parte, băieții, cu alte învățătoare în altă parte, la closete, de unde, — după terminarea necesităților, — ies în aceeași ordine în curtea largă. Aici să încep scurte jocuri, fiecare clasă separat, cu învățătoarea sa.

După o pauză de 15 minute trec în cl. II. E. oara de povești. În programul de oare al școa-

lelor americane sunt luate anumite oare escluziv pentru povestiri. Acestea sunt adevărate oare de sârbătoare, oare de bucurie și recreație sufletească. Ele sunt așteptate cu un dor nespun și îndată după intrare ordinea e restabilită momentan. Copiii înșiși iau asupra-le rolul disciplinei și cel mai mic șgomot e oprit prin voința generală.

Învățătoarea să așeze în front pe un scaun și cei 23 băieți și fetițe să postează în jurul pe bănci lungi. E un tablou admirabil, în care fețele pline de veselie și interes ale școlărilor e coloarea pronunțată a stărei lor „sufletești încordate. Învățătoarea povestește atât de frumos, atât de viu și atrăgător o istorioară, din care să desprinde atât de natural mila, iubirea și datorința de a ajuta pe niște orfani nenorociți. Morala e surprinzătoare, ea să ridică atât de puternic și plastic din firul povestirii, încât nu are lipsă de aprofundări, asocieri și sistemizări aparte și repetate, cari în cazul acesta numai ar știrbi efectul admirabil al istorioarei. O asemenea istorioară, predată cu atâta competență și măiestrie de povestit, are un efect moralizător înzecit mai mare ca câteva istorioare din testamentul vechiu, îmblătite cu mașina hodorogită și plictisitor de uniformă a treptelor formale.

După ameazi asist la o lecție de lucru de mână în clasa a III-a. Să făcea deprinderi de cusut. atât fetițele, cât și băieții cu ața, acul și foarfecile în mână coseau niște săculeți. Faptul că și băieții să deprind să manueze acul, îl gădesc cât să poate de potrivit, căci în viața de toate zilele, nevoia, de câte ori nu silește și pe bărbat să ia acul în mână, pentru atâtea lucruri bagatele, pentru cari nu e nevoie să alerge numai decât la croitor. Școlile americane, prin felul lor de instrucție și educație practică îl pregătesc pe viitorul cetățean a fi dexter în toate, a să ști ajuta cât mai mult însuși, fără a se răzima și aștepta prea des ajutorul altuia, ci urmează și aplică cu multă stăruință principiul „H clip yourself” (ajuta te însuși).

Clasa a IV-a am găsit-o lucrând în atelier. Aici erau băieții separat, tăind cu ferestriașe mici pești, iepuri, cățeluși etc. din scândurele, pe cari înainte au desemnat acele figuri, măsurau și calculau lungimea și lățimea, deprindeau ochiul și mâna, puneau în acțiune nu numai creierul, dar și corpul. Aici să lucră figuri geometrice, lădițe pentru flori și atâtea alte lucruri interesante și atrăgătoare pentru copii, cari toate le îmbogățesc atât de mult cercul de idei cu cunoștințe ce rămân adânc săpate în lumea impresiunilor lor. Această școală nu preocupă numai urechea și ochiul, ci de o precădere primordială simțului tactil și muscular, fără să delătore pe cele dintâi. Aici noțiunile de gândire și imaginație să câștigă mai ușor și mai sigur, intuiția să desvoaltă pe un teren mai vast și mai hotărât și judecata să agerește și clarifică mai bine și mai iute.

Această școală n'are pretenția și nici scopul să crească meseriași și să desvoalte prea mult utilitarismul, dar tinde a crește oameni harnici, conștiinți și pregătiți pentru a înfrunta greutățile vieții, a pregăti cetățeni folositori societății, neamului și patriei lor. Aceasta e școala, noaua școală a viitorului.

A. Boldor.

Organizarea învățătorilor.

Cu prilejul congresului învățătoresc s'a hotărât și organizarea noastră. Atunci s'au așezat temeliile: „Asociației învățătorilor români din Ardeal, Banat și părțile ungurene”. Pentru fiecare județ s'au designat comisarii, cari să organizeze secțiile județene. Ce s'a făcut și cum s'a lucrat nu știm, fiindcă actele oficioase nu le cunoaștem. Din rapoartele ziarelor încă nu putem trage concluzii hotărâtoare. La tot cazul însă, organizația noastră nu e terminată. Chiar nici atunci, când în fiecare județ ar fi constituită secția județeană. E lipsă, ca rețeaua de organizare să se teasă încă în jos, și întindă în sus.

Fiecare secție județeană trebuie să se divizeze în *cercuri culturale*. Ca unitate de bază să pot lua, plasele, ori cercurile electorale. Intrunirile să se țină în zile de Duminecă, ori sârbătoare, odată pe lună, ori la două luni odată. La fiecare ocazie să se țină două ședințe. Una intimă, în care să desbat lucruri de interes profesional. A doua să fie publică anume pentru poporul din comuna respectivă și vecinătate. În aceasta învățătorii vor ține prelegeri libere de cuprins practic, moral, social, național, ori chiar politic.

În felul acesta am ajunge cu adevărat oamenii situației, cari am putea influența ori ce constelații culturale și politice în favorul nostru și interesul neamului. Nu vom mai putea fi *preterați* cum să întâmplă azi la toate prilejurile unde s'ar cădea să fim reprezentați și ca număr și ca factor de muncă.

Reprezentanții județelor ne dau *Consiliul general*. Din acesta să alege comitetul central, iar din comitet biroul Asociațiunii.

Presupunând, că fiecare județ și-a ales oamenii pentru conziliu general și după ce întreaga conducere a Asociației noastre s'a ales în mod interinal, precipitându-se dela congres încoace o mulțime de probleme de caracter și interes general, (conform § 15) acest conziliu *trebuie convocat*. Aceasta să impune și prin faptul, că o parte din colegi, fiind aplicați în administrația școlară, iar alții trecând în învățământul secundar, nu mai pot figura la conducere. Membrii Asociației trebuie să fie în clar cu oamenii dela cârmă, iar aceștea în curat cu problemele ce trebuie deslegate. Ceiace s'a făcut și lucrat dela congres încoace nu mulțamește pe nime. Chiar participarea noastră la ședințele Marelui Sfat

nu s'a făcut în un mod demn și solidar. Și tot așa neorientați ne apropiem de alegerile pentru Constituantă. Nu mai amintim de bagatelizarea corpului învățătoresc prin înprejurarea, că încă nu știm nici un candidat serios și oficios din partea partidului național, pe care noi ne am hotărât să-l sprijinim, pentru că solidaritatea neamul românesc din Ardeal, Banat și părțile ungurene să fie deplină.

Organizați în județele noastre, va trebui să ajutăm organizarea în toate provinciile României mari. Îndeplinită aceasta ar urma organizația după grade, ori centre școlare, cari laolaltă ar avea să formeze o „Asociație”, ori „Federație” a întregului corp didactic de toate categoriile, începând cu conducătoarele grădinelor de copii, până la profesorii de universitate.

În direcția aceasta a pornit lucrările congresul dela Iași. Durere însă nu s'a ajuns la deplin rezultat reținându-se dela aceste intențiuni nobile membrii, cari gravitează spre capitala vechiului regat, dimpreună cu corpul didactic din Bucovina. Datoria de a-i aduna laolaltă și a găsi calea de înțelegere a rămas în sarcina comitetului ales la Iași, compus în majoritate din ardeleni. Aceștea au și început a căuta punctul de apropiere, pentru că viitorul congres, care să va ținea la Cluj, să se poată declara de înființată definitiv Asociația corpului didactic de toate gradele din România întregită.

Înființarea acesteia ar constitui un bloc puternic, care va putea lucra cu succes, și dobândi mari rezultate pe terenul școlar și didactic. Stând alături cu dascălii catedrelor universitare să va ridica prestigiul corpului învățătoresc, și să va hotări în mod mulțamitor ridicarea morală și îmbunătățirea materială. *Noi numai să fim oameni*, — oameni mari și tari la suflet. Să lăpădam ambițiile deșerte și micile orgolii. Să nu subordonăm interesele personale celor generale. Să ne sunem disciplinei profesionale și să ne angajem toate forțele în lupta socială pentru a scoate victorios stindardul dascălesc. Să dovedim mai multă demnitate în vorbă și purtare pentru a ne ridica în importanța înaintea lumii conducătoare. Să ne dăm sama de forțele noastre intelectuale și să nu alergăm după căpătueli neiertate. Să pretindem însă recunoștința muncii cinstite și curate. Oamenii netrebniți să-i reducem la adevărata lor valoare, făcându-i să-și recunoască păcatele lor. Pe cei harnici să-i dăm de indemn pentru a ține trează' voia de muncă, ambiția nobilă, și voința hotărâtă. Să nu ne umilim și dejosim bătând prea des la ușile, cari nu să deschid prea bucuros pe sama muncitorului cinstit dela sate. Să mai așteptăm căci nu va trece mult și vor veni ei la casa noastră. Să fim un corp solidar în toate manifestațiile noastre, cari astfel vor impune respect și ascultare factorilor conducători.

Traian Șuteu.

Invățătorii și Universitatea

La sfârșitul lunii Octomvrie se vor deschide larg porțile Universității românești din Cluj. Sute, mii de tineri dornici de carte românească vor alerga din toate unghiurile Ardealului, Banatului, Crișanei și a Maramureșului îndepărtat, ca să asculte din gura profesorilor luminați adevărurile cele mari ale științei. În ceata aceasta de tineri dornici spre mai bine își pretinde locul lor modest, dar și-l pretinde, dascălii satelor, acei purtători ai cuvântului, cari se pot mândri că și ei își au meritul la înfăptuirea acestor zile mari.

Ancheta ținută la București, în chestia unificării învățământului, n'a făcut altceva, de cât a recunoscut munca fără preget a dascălimii, când a hotărât, ca și învățătorii să aibă acces la Universitate, putând urma cursuri de pedagogie și filozofie.

Măsura aceasta este o admirabilă pârghie pentru a ridica corpul învățătoresc și prin el școala, la acea vază în societate. De care este în drept să se bucure; dar totodată se ridică și stavila din drumul spre lumină a unor oameni, cari își închină cu drag viața spre a lumina pe alții. Este de altfel o nedreptate să oprești un factor cultural așa de însemnat cum e învățătorimea, ca să nu se bucure de binefacerea culturii superioare.

De ce să oprești albina să nu adune miere, când ști bine, că ea o varsă în fagure, nu numai pentru hrana ei, ci din ea să se înfrupte și alții...

Citind lista profesorilor numiți la facultatea de litere, mi-am zis: Oamenii aceștia înțeleg sufletul dascălului dela sate ce însetează după carte, să avem încredere în ei, ne vor face dreptate!

Const. Iencica.

Cum a fost și cum trebuie să fie școala primară română.

În sfârșit idealul național s'a îndeplinit. Idealul acela sfânt pentru care mulți dintre cei mai buni ai noștri a murit, astăzi s'a realizat. Generația de astăzi a suferit mult, a fost greu încercată, însă a fost și este cea mai fericită, căci bunul Dumnezeu a învednicit-o să ajungă a petrece aceste zile epocale.

Da, nu să putea altcum, căci cupa amărăciunilor să umplu-se cu vârf și îndesat, cuțitul

ajunse până la os. Poporul cel încătușat de veacuri a mai făcut ultima și cea mai uriașă efortare și lanțurile robiei căzură de odată sfărâmate. Frații despărțiți de veacuri dau mâna jurând, că pe veci nedespărțiți vor fi. România-Mare a devenit fapt.

Evenimentului epocal i-a urmat sărbătoarea cea mare și Sfântă, din care fiecare român adevărat a avut parte.

Însă ca România-Mare să fie vecinică, i-se impune, cred, fiecărui Român să lucreze din răsuferință pentru consolidarea ei. Fiecare Român are datorința sfântă a pune o petricică la fundamentul acestui edificiu măreț.

Mijloacele prin care putem pune fundament solid României Mari sunt multe. Dintre acestea multe mijloace, fără îndoială cel mai important e școala primară română. Așa dar cătră această instituție să fie îndreptată privirea noastră a tuturor, căci acolo este îngropat talantul cel prețios, care dacă va fi bine chivernisit, va revărsa darurile sale înbelșugate asupra poporului român, ce acum mai mult ca ori și când s'a adevărit că e talpa țării.

Școala primară română din Ardeal, Banat și părțile ungurene, până acum a fost așa zicând institut tolerat din partea statului Ungar. La ori ce ocaziune i-se puneau enorme pedici. Era adusă în imposibilitate în timpul din urmă. Nu să ținea cont de menirea ce trebuia să o aibă o școală primară de a ridica masele poporului din întuneric, ci în trufia lor oarbă o angajaseră la un mijloc de maghiarizare, așa, încât pentru noi românii de aici școala primară în timpul din urmă devenise un institut susținut de noi, însă potrivit intereselor noastre naționale.

Meritul susținerii școalelor primare la noi până acum fără îndoială a fost al bisericii. Biserica prin credincioșii ei a susținut școlile primare cu mari jertfe, o știm cu toții.

Statul în timpul din urmă a întregit salariile învățătorilor, însă în schimb, Apponyi ne cinstea cu legea din 1907, care a fost cel mai serios atentat la existența noastră națională. De aci încolo școala primară română cu caracter confesional, numai cu numele figura de românească, căci de fapt era un institut susținut cu multe sudori, însă nu mai dispuneam asupra ei.

Îndată după intrarea legii în vigoare arborarea stindardului roșu alb verde pe edificiile școalelor primare române, cu ocaziunea sărbătorilor naționale maghiare, a fost obligatoare. Pajura țării păzită de cei 2 îngeri, împreună cu Himnusz-ul sunt atârinate pe perețele din față a salei de învățământ. Păreții salelor de învățământ sunt acoperiți cu icoane, reprezentând epizoade mai însemnate din istoria maghiarilor. De notat, că ungurii în privința aceasta erau foarte darnici.

Afară de aceste forme ecsterne, cari nici de cum nu-i dedeau aerul de a fi școală confesională românească, mai avea și alte forme interne tot de asemenea caracter. Protocoalele șco-

lare erau cu text unguresc. Inducerea materialului propus în cronicile școlare să făcea escluziv numai în limba maghiară. Era luat în cercetare disciplinară acel învățător, care îndrăznește a scrie cu ortografie românească numele copiilor. Cărți neaproabate de ministrul cultelor maghiar nu erau admise în școli. Dar ce e mai mult, în anul al IV-lea de școală, trebuia să-și însușească limba maghiară în așa măsură, încât să fie în stare a-și exprima gândurile în scris și cetit perfect. Cu un cuvânt după 4 ani de instrucție, școala primară trebuia să fabrice un unguur cu pinten, nu alta.

Astfel să prezenta școala primară română cu caracter confesional. Apoi, că în urmă la ce soarte ar fi ajuns școlăile noastre primare, a dovedit-o compatrioții noștri prin crearea zonei culturale, rușinea secolului al 20-lea.

Și acum să vedem că într-o astfel de școală cum să prezenta învățătorul român?

Incepem cu constatarea, că el nu mai dispunea de voința lui nici în școală, nici afară de școală, era un adevărat instrument. Trebuia să-și pună toată energia, de care dispunea a a satisface legii lui Apponyi, că de unde nu să trezia cu ajutorul de stat detras, ba chiar luat în cercetare disciplinară și amovat din post. Ce putea să facă bietul învățător român în astfel de împrejurări? Sau își uita de datorința de român colindând pe la ușile inspectoratului, căciulindu-se, dându-și silința să vorbească ireproșabil ungurește, că astfel să apară un bun patriot maghiar și ce este mai mult, neglija în școală propunerea limbei române în favorul limbei maghiare, când apoi primea recunoștința superiorității și bacșișul obicinuut de 200 cor., pentru progresul dovedit în instruirea limbei maghiare; sau apoi rămânea în tabera celor mulți, cari își țineau de o crimă neglijarea limbei române în școala în favorul limbei maghiare, își ține sub demnitate a să măguli și exercita în construirea de frase în limba maghiară, când să înțelege, nu primea întregirea salariului dela stat și astfel silit era a servi pentru 600 cor. repartii dela credincioșii bisericii.

Statul maghiar pe învățătorii din categoria a două, în timpul din urmă, îi ținea adevărați spioni, dovadă internările cele multe întimplate în timpul războiului.

Sunt dovezi, că învățătorii cei mai conștii nu au primit ajutorul statului din simplu motiv, că au fost buni români. Ați dovedi simțemintele românești la unguiri, însemna atât, a fi dușmanul cel mai aprig a ideii statului unitar maghiar. Dușmani ai statului unitar maghiar erau considerați și acei învățători, cari să nizuiau a desvolta o activitate extrașcolară, prin ce voiau să dreagă, ce în urma legii Apponyiene erau constrânși să strice neamului prin școli.

Așa dar o parte considerabilă a învățătorilor dela școlile primare române, pentru a câștiga bunurile lumești ale asupritorilor noștri, lucrau conștient la nulificarea culturii poporului, din care

făceau parte, iar cealaltă parte deși nutrea simțeminte, respective impuls, de a ridica masele poporului, era adus în imposibilitate de a folosi neamului.

Când învățătorimea unui popor era astfel subjugată, ce rezultate putea produce pe terenul învățământului poporal? Resultatele le vom putea constata îndată ce vom examina copiii absolvenți ai unei astfel de școale și ești de sub mână unei învățător astfel subjugat.

Copiii, cari terminau școala primară erau trecuți prin un adevărat purgator. Absolvenții clasei a VI-a erau supuși unui examen final sub conducerea unui comisar guvernial pentru constatarea progresului făcut în limba maghiară. Examinarea să făcea escluziv în limba maghiară. Acei elevi, cari corespundeau, primeau un atestat final provăzut cu indispensabilul trei color roșu, alb și verde și pajura ungurească, pe baza căruia la timpul său, respectivul putea să devină alegător pentru camera deputaților.

Cunoștințele acestor elevi erau foarte minime. Nu știau nici ungurește nici românește, erau numai turburați la cap, cu un cuvânt niște figuri vrednice de compătimit. Cine a avut nenorocul să aziste la astfel de examene își va da de sigur dreptate.

Acum oare unde ajungeam noi în felul acesta cu creșterea copiilor ești din școala primară românească?

Ajungeam acolo, că creștiam o generație, care ar fi știut să vorbească și scrie rău ungurește și românește, va să zică fără de nici o cunoștință temeinică, am fi crescut o generație inferioară, fără de nici un ideal, lipsită de ori ce voință, de ori ce carater.

(Va urma.)

Petru Bura

Insemnările unui învățător.

— Clasa mea —

Sub o sprânceană de pădure întunecată de molid sunt resirate case mici, albe, dintre cari pe un colnic se ridică o bisericuță de lemn cu turnul ca o siluetă, iar în apropierea ei o clădire mai mărișoară cu cerdac larg, încunjurată de un pomel bogat. Spre această casă, dimineața, la o oră hotărâtă, aleargă, sfârâindule picioarele toți copilașii satului. Ei se adună într-o odăe cu ferestile încărcate cu flori de mușcată, așezate spre meazăzi, prin care pătrunde în dragă voie lumina dătătoare de putere și viață.

Această odăe, cu păreții împodobii cu icoane din frumoasa și veselă viață a copiilor, este clasa mea, unde de ani de zile în colaborare cu poporul mărunț de copii, muncesc pentru a pregăti ostași pentru lupta vieții.

În mijlocul acestor prieteni fără patimi mă simt mai bine decât în lumea streină care mă încunjoară.

Dimineața când pășesc pragul clasei, zumzețul plăcut ca de albine încetează și o mulțime de ochi iscoditori se îndreaptă spre mine, ca din mișcări, privire și expresia feței, să-mi cunoască dispoziția sufletească. Un surâs de o dragălășenie îngerească citesc pe fețele lor, când după câteva clipe de adâncă tăcere, glasul meu răsună vesel în cuprinsul clasei. Fiecare vorbă trezește în sufletul lor senzibil stări sufletești pe cari voesc să le deștept.

Când le spui povestea „Puiului” cu aripa frântă fața lor e transfigurată, ochii măriți, și înduioșați, din colțul genelor slobod mărgelile de lacrimi.

Zi de zi observ cum sufletul lor se deschide la căldura învățaturii ca bobocul de trandafir la razele soarelui.

Uite, micuții din băncile prime cât erau de sfioși când au pășit pragul școlii și ce vioi, ce îndrăsneți sunt acuma, dar peste câțiva ani?! Atunci vor păși mândri, cu capul ridicat, pregătiți pentru lupta vieții.

Ca să-i poți ridica pe toți la această treaptă îți trebuie o adevărată artă. De un lucru să îți seamă: ei vin din o lume a lor, din lumea libertății, unde poruncile și munca obligatoare nu sunt cunoscute.

În clasă deci micuții se audă numai glasul iubirii, iar dușmănia cu norii ei grei, cari întunecă cerul senin al frumoasei vieți copilărești, să dispară.

Ei vin cu o sumedenie de greșeli. Sunt ca niște bucăți de lemn din care mamele au voit să sculpteze ceva frumos. Multe însă în nepriceperea lor au făcut făeturi adânci, tăeturi de bardă, cari ca sculptor de meserie ce ești, ai chemarea să le îndreptezi. Pentru aceasta trebuie jertfă și stăruință. Ai văzut cum cioplește sculptorul cu dalta? Câtă răbdare depune când voeste să dea expresia feței. Și tu tocmai partea aceasta grea ai s-o faci zi de zi. Cu vremea, te deprinzi, merge mai ușor, dar materialul din care lucrezi e altul și altul.

Variația aceasta te face însă să cunoști cât mai multe suflete, să le pătrunzi în cutele lor cele mai ascunse, să pricepi funcțiunea lor delicată, să-i iubești cu toate scăderile lor, căci numai cunoscându-le temeinic scăderile îi poți aduce pe calea cea bună.

La toate acestea te ridică iubirea. Nu iubirea aceea oarbă, care o au unele mame pentru copii lor, cari împedecă de a vedea greșelile, ci aceea, care nu face deosebire, ci iubește copilul fiindcă trebuie iubit. Divinul învățător, care a chemat copii la sine, este pentru toți, pildă de urmat!

C. I. Ancuța.

Congresul Corpului Didactic dela Iași.

Prietenul și valorosul nostru colaborator, dl Traian Șuteu, având mandatul să reprezinte „Asociația” noastră la congresul Corpului Didactic, ținut în Iași la 12—14 Iulie a. c., împreună cu alți colegi însuflețiți, ne trimite un raport minunțos, asupra decursului ședințelor acestui congres. Deși foarte interesant acest raport, din lipsă de spaț, nu-l putem da în întregime. El va fi însă păstrat, pentru a face parte din analele asociației noastre, cari se vor întrebuița oarecând de istoriograful de mâine.

Merită să fie reținut din acest raport, vorbirea de deschidere a presidentului congresului, a corifeului științei românești, dl P. Poni.

Școala română, — zice D-sa —, și-a făcut datoria. Ea a propagat unitatea neamului, dându-ne eroii dela Mărăști, Mărășești și Oituz, cari au arătat dușmanului că „pe acolo nu se trece”.

Astăzi toți Românii formează o singură țară. Idealul secular s'a realizat. Acest fapt impune corpului didactic datorii noi, de a așeza acest stat pe temelii solide, cari să nu mai poată fi sguduite.

Spirijinul este la țărani, cari constituiesc marea putere etnică a poporului românesc. Pentru aceștia trebuie să lucre școala în viitor, căci până acum le-am cerut numai sacrificii și nu le-am dat aproape nimic. Școala trebuie să tindă a consolida stările culturale, morale în acest popor, pentru a-l face tare, puternic.

Spre acest scop, noi profesorii și învățătorii trebuie să ne unim. Prin unire vom fi tari și ascultați. Prin unire ne vom ști eluță drepturile noastre.

Pe cum vedem, această vorbire de deschidere a venerabilului prezident dela Iași, este străbătută de ideea principală: școala în serviciul democratizării adevărate.

Cât de mult să potrivesc aceste advertisemente și la școala noastră primară din Ardeal! Aservită până acum unor tendințe josnice de maghiarizare, în viitor ea trebuie să stea exclusiv în serviciul poporului dela țară. Prin școală trebuie să se creeze și întărească substratul moral și intelectual în mijlocul masselor de jos. Școala trebuie adusă în strânsă legătură cu viața de toate zilele a țaranilor noștri, pentru a da acestora atâta cât au trebuință.

Dacă să face azi reformă agrară și electorală, să nu se uite că, în aceeași vreme, ba înainte chiar de aceste, este absolut necesar să se facă reforma școlară, așazată pe baze practice. Aceasta reformă însă nu trebuie făcută numai pentru că așa ne impun anumite curente, ea nu trebuie săvârșită numai pentru preîntâmpinerea anumitor primejdii ce s'ar întrezări în viitor. Ea trebuie înfăptuită pentru că statul are și datoria și interesul să o facă.

Are datoria față de poporul de jos, dela care, cum zice dl *Poni* am cerut numai sacrificii dar nu i-am dat nimic.

Făuritorii legilor și ai reformei școlare în acest sens, trebuie să fie călăuziți în primul loc de marile interese ale statului, iar nu de interese politice de partid.

În viitor, în mijlocul fiecărui sat al nostru, trebuie să strălucească două cruci: crucea de pe biserică și crucea de pe școală.

Biserica noastră românească, înfăptuindu-și reforma ce i-se impune și ei, să fie localul sfânt de închinare și rugăcuine, dar să mai fie și localul sfânt de purificare și îndreptare a moravurilor rele cari încep a lua proporții înspăimântătoare în rândul masselor de jos, în rândurile mult credinciosului nostru popor. Biserica noastră românească, înțelegându-și rostul, ce i-l dictează stările de azi, trebuie să prelucre mai departe, *prin puterea cuvântului*, materialul pregătit sub adăpostul și adumbrirea strălucitoare a crucii de pe templul școlar.

Învățătorii, în încăperea templului lor, să mai adauge la programele oficiale de școală: viață, seninătate, mândrie, plăcere, iar preoții, în fața icoanei Preacuratei, să adauge la cazaniile îmbătrânite părți din sufletele lor de azi, înălțând și unul și altul, pe frontiscipiul templului la care servesc, stindardul culturii poporului pentru care sunt și trăesc. Căci ce ne folosesc toate, dacă ne-am pierde sufletul nostru, iar sufletul nostru este poporul nostru.

Ap.

Reorganizarea școlilor normale de băieți și fete.

Sunt în deobște cunoscute dispozițiile luate de Resortul Cultelor cu privire la noua organizare a școlilor normale de băieți și fete. Aceste școli vor avea 2 cursuri, cel dintâlu inferior, iar cel al doilea superior, amândouă cu câte 4 ani.

În anul I al cursului inferior să primesc ca

elevi, absolvenți de cel puțin patru clase ale școlii primare, în anul al doilea absolvenți ai clasei a VI-a primară sau ai cl. I gimnaziale sau civile; în anul al III-lea se primesc absolvenți ai cl. II. gimnaziale sau civile, precum și absolvenți (cu 6 clase primare), ai cursului de învățători ajutători dela Săliște, în anul IV: absolvenți ai clasei III gimnaziale sau civile, precum și absolvenți (cu cel puțin 2 clase gimnaziale sau civile) ai cursului dela Săliște.

În cursul inferior elevii vor primi cunoștințele de cultură generală, corespunzătoare cursului inferior al școalei secundare sau civile și se vor introduce în cunoașterea atmosferei școalei primare și a vieții dela țară.

Pregătirea profesională va începe în clasa IV. Spre a putea face oarecare selecționare pentru cursul superior, în acesta nu vor putea fi primiți decât în mod excepțional elevi cari au terminat cele 4 clase inferioare ale școlii secundare.

Anul al 8-lea, va fi un an de repetiție generală, de practică pedagogică, de lucrări în ateliere și laboratorii, de excursiuni pedagogice, în diferite centre școlare, culturale și economice din țară și străinătate.

Aceste școli normale vor fi împreunate cu internat. Elevii vor fi bursieri, semibursieri și solvenți. Primirea să face prin concurs.

În fiecare clasă a școalelor normale vor fi 15 bursieri, 15 semibursieri (cari vor solvi 100 cor. pe lună) plus un anumit număr de solvenți (a 200 cor. lunar).

În anul acesta se deschid 6 școli normale după acest nou sistem, 5 de băieți, în Cluj, Deva, Sighet, Timișoara și Zelau și una de fete în Cluj.

*

Deși aceste dispoziții ale Resortului, nu cadrează întru toate cu hotărârile congresului învățătoresc dela Sibiu, ținând seamă de nevoile prezentului, luăm act cu plăcere de aceasta nouă organizare, la care din parte-ne am mai adauge ca elevii ce vor fi primiți în anul I, II. și III. ai cursului inferior să aibă clasificație pur „foarte bine”, pe lângă aceasta, să mai fie condiționată primirea lor și de recomandarea învățătorilor. Învățătorii apoi, vor ținea seamă, ca să trimită în aceste institute, cele mai bune elemente, pentru a se crește încetul cu încetul o gardă de învățători plini de mândrie, demnitate și vocațiune.

Ne miră însă peste măsură de mult, cum Consiliul Dirigent, vine cu înfăptuirea acestei reforme numai acum, așa târziu, după ce a organizat complet, aproape 30 licee clasice și reale. Întrelăsarea aceasta a organizării școalelor normale nu denotă altceva, decât acea că învățământul poporal, în eră așa zisă democratică — cade tot pe planul al 2-lea și al 3-lea. Incepem edificiul de sus . . . Am dori să ni-se spună — de unde își va mai recruta acum aceste școli contingentul de elevi — când părinții, lăsați în cea mai oarbă desorientare, de teamă să nu le

rămână copii neînscrși — pierzându-și anul, i-au scris pe unde au ajuns.

Cât privește acum funcționarea în viitor a acestor școli am mai dori apoi, ca să se înlătore odată pentru totdeauna sistemul în păraginare din trecut, de a să aplica la școlile normale, ca profesori, indivizi fără pregătire corespunzătoare, în special pentru științele pedagogice — cerem capacitate pedagogice. Cerem crearea și sistemizarea de burse, întocmai cum s'a făcut pentru studenții dela universitate. Din aceste burse să fie susținuți și trimiși în străinătate absolvenții ai școlilor normale dela noi, pentruca să se perfecționeze. Iar în viitor, — când vom sufla mai ușor — școlile normale, întocmai ca teologiile, să primească titlu de facultăți.

Pentru moment, rugăm pe frații învățători dela sate, să facă selecționarea elementelor cari vor avea să impopuleze aceste școli normale.

Ap.

Pentru „Învățătorul“.

Reorganizarea învățământului primar.

E noapte. Sunt treaz și noaptea, — dureri intelectuale mă frământă. Simt o decădintă, o degenerare chiar în momentele de trezire ale neamului. Mi-ar plăcea, să mă retrag de atâta soare, ce mă 'ncunjoară, . . . să mă retrag undeva la umbră și să Vă spun ceva condensat, din inimă, cu argumente, să fiu înțeles, să nu supăr pe nimeni, . . . să văd rodind ceva, dacă stăm unul cu altul de vorbă. Visuri vechi, pretin din vremuri î-mi vin în minte, mi-ar plăcea să le zic: „haid' să lucrăm ceva pentru școală, să 'nghițăm ceva serios, ceva ce să prindă, să 'ncolțască.“ Suflete dăscălești mi se părăndă prin minte, mă opresc pe un moment, caut un punct fics, să mă razim de ceva, să-mi potenez energia, să-mi caut o temă reală din miile de lipsuri, ce le avem, o temă, care să nu fie poezie. Zădăcnic!

Pretini vechi, voi: creaturile verbalismului, voi toți sunteți poeți, sunteți plini de râvnă, aveți voință multă, totuși vă găsiți în cea mai dure-roasă letargie, Vă stăpânește par'că un determinism.

Treziți-vă, treziți-mă și pe mine, căci așa cum merg lucrurile școlii și cele dăscălești, mă cuprind fiori de somn vecinic, mă trezesc în secolul al 16-lea, văd parodizat totul ce e pedagogie. Pentruce atâta stilizare frumoasă, pentruce atâta frazeologie, dacă nu știți unde să 'ncepeți, ce să lucrați?!

Ce să Vă scriu eu, dacă voi n'aveți program?

Să Vă scriu biografii, ori fragmente de principii din celebritățile, pe cari le ignorăm?

E începutul anului școlar, dela care așteptăm mai multă roadă, ca ori când până acuma. Aveți

programă școlară, aveți program de muncă bine determinat?

Aveți manuale de școală, ați eliminat defectele pedagogiei continentale nemțești, care va încātușat până acuma? Aveți în conștiință deplină modelurile de învățământ a popoarelor mari, pe cari să le aduceți în consonanță cu referințele noastre, ca să putem crea o pedagogie românească?

Întrebări . . . pentruce Vi le mai pun? Ca să Vă învăț și eu a face poezii!

Atâta referitor la trecutul recent, referitor la activitatea și organizarea voastră din timpul reînvierii.

*

Viața de stat cu toate apendicile ei a trecut în stăpânirea noastră. Ocaziunea cea mai bună, ce ne-a dat istoria, să vedem, ce e al nostru în realitate, ce e numai la aparență. Scurt: peste tot se obsearvă lipsa vieții economice, destul de intensivă, ca să ne poată face stăpâni. Nu e a noastră viața economică de stat, suntem în toate manifestările noastre, de a fi încă tot numai funcțiunile și jucările dușmanului de ieri.

Nu e mirare, . . . n-am avut școală. N'avem clasă medie, n'avem muncitorime crescută de noi. Ce avem răsleți, pe la oraș, e infiltrat de preceptele tendențioase ale celor, cari ne stăpâneau.

Totul, ce avem moștenire din trecut, este literatura darului istoric astăzi împlinit.

Să facem ceva pentru mâne, să dăm instrucției program real, să limităm poezia la cvantul, ce e suficient și să validăm instrucția științelor reale.

Șefi, oratori ocazional avem în abundență, să încercăm a crea și oameni de muncă conștienți.

Să nu naționalizăm, ceea ce în mod firesc e național, adecă pe noi înșine, căci devenim ridicoli, dar să *naționalizăm cultura* așa, cum o moștenim, ca rezultată a mentalității ome-nești.

În acest înțeles aș vrea o programă școlară, așa putem numai deveni neam cu capacitate de viață, independenți de atâta voință streină.

Mă prind fiori și îngrijorare când văd catedrele neocupate la științe, când văd, că profesorii de geometrie descriptivă îi putem număra pe degete, când văd că școala elementară la alte popoare face mai multă matematică aplicată la temele vieții practice, mai multă chimie și tehnologie decât la noi școala secundară.

Și mă cuprinde disperarea când văd cum școala elementară și azi se face și se organizează în serviciul unui învățământ secundar limitat la teoria epopeelor nu însă în scopul vieții economice. Atâta avuție ni se 'nchie să o luăm în stăpânire și noi nici azi nu ne organizăm ca să o poată lua baremi nepoții noștri.

Mentalitatea și specialitatea prea uniformă ale vre-o câtorva nu poate face marea reformă școlară, ce se pretinde astăzi.

Ce a fost bun în trecut a fost puterea de conservare. Să clădim numai pe adevărurile cristalizate din consecințele trecutului nostru nu se mai poate. Pe viitor nu vrem numai să fim, să rămănem, dar vrem să și stăpănim: baremi pe plăsurile noastre.

Capacitatea de stăpânire însă numai instrucția ne poate da.

Vă văd trudiți pe toți în critica, ce o faceți

zilnic ordinațiunilor ce Vi se dau, Vă văd trudiți în frământarea voastră ce caracter... dar nu e bine... un caracter ci *nume* să-i dați la școală, iar programă școlară, un abecedar bun n'aveți.

Vă salut și eu la începutul muncii. Voiu lucra și eu cu voi ca să naționalizăm cultura. Voiu reveni la problemele arătate având pentru foaia voastră totdeauna teme *din metodică matematicelor și științelor naturale*.

Cluj, la 5 Sept. 1919.

Anton Domide.

CRONICA

Cu numărul de față revista „Invățătorul” trece sub conducerea d-lui A. Pora. În ultima consfătuire a membrilor comitetului central al Asociației, aflători în Cluj, s'a ajuns la deplin acord în ceea ce privește apariția în viitor a revistei. S'a designat ca loc definitiv Clujul, ca fiitor centru cultural al Ardealului. Aci au învățătorii casa lor, menită să adăpostească toată mișcarea de organizare. Ținem să aducem în numele tuturor, cele mai sincere mulțumite d-lui Iosif Velcean, pentru munca neobosită depusă în jurul apariției numărului prim al revistei.

Cursuri de vară. La cursurile de profesori, ținute pe lângă universitatea din Cluj în vara acestui an au fost înscriși 519 ascultători.

S'au supus la examen 400. Au fost cvalificați pentru practică de 1 an: 120 pentru licee, 8 pentru științele pedagogice, 9 pentru școli comerciale, 50 pentru muzică, iar restul pentru școli civile.

În Săliște au terminat cursul pentru învățători ajutători 300 ascultători.

În Brașov au fost calificate 80 ascultătoare pentru grădini de copii,

S'a mai ținut cursuri de Limba română, Istorie și Geografie pentru învățători, în Oradca-mare și Baia-mare.

Al doilea congres al învățătorilor. Învățătorii din județul Brașov au adresat către celelalte secții și comitetului central al asociației un apel pentru convocarea învățătorimeii într'un nou congres, unde să-și spună cuvântul în chestiuni vitale pentru această tagmă uitată și desconsiderată. Unii conducători în loc s'o înalte mai bucuros o înjosesc. Învățătorii, potrivit pregătirii lor, cer să fie încadrați în clasele de salar cu funcționarii publici cari au baccalareatu. Ni se răspunde, că finanțele statului nu pot suporta aceasta și ca urmare suntem trecuți în rândul concipiștilor dela primării. Treziți-vă, domnilor, și înțelegeți, că cu așa proceduri lipsiți țărâniea de lumina cărții și după jertfa de sânge ce au adus-o pentru neam sunt în drept să se bucure de binefacerile școlii.

Învățători eroi. În acest războiu crâncen învățătorul român s'a luptat cu un eroism rar. Fie ca soldat simplu, fie ca ofițer, el a fost un element puternic de e propaga

disciplina, căci el era părinte și îndrumător al camarazilor săi. În istoria luptelor strălucite ce le-a dat neamul nostru, găsim foarte multe nume de învățători, cari pentru cauza sfântă pe care o propagase în timp de pace cu cuvântul, dela catedră, în războiu s'au luptat s'o înfăptuească cu arma jertfindu-și cu drag și viața. Față de orfanii și familiile învățătorilor eroi, căzuți pe câmpul de onoare, în alte țări unde munca și jertfa lor este apreciată s'au adunat fonduri de sute de mii, în Anglia câte-va milioane livre sterline. La noi, tăcere și uitare adâncă! Cei chemați ar trebui să ia gâbnice măsuri, ca familiile învățătorilor căzuți să nu sufere; copii lor ar trebui crescuți în orfelinatele învățătorilor, cari dacă nu sunt trebuiesc ridicate. Noi, colegii, să jertfim cu drag din pușinul nostru, pentru vlăstarele celor cari au adus o nouă strălucire numelui de învățător. Să facem apoi o întinsă propagandă în sânul societății, îndemnând pe cei cu dare de mână să jertfească, nu un ban, doi, ci să-și verse bine pungile pentru scopuri de caritate creștină. Asociațiile învățăto-rești de aici, din Regat și Bucovina, ar trebui să publice o carte în care să fie trecute faptele vitejești ale învățătorilor căzuți pentru întregirea neamului, pecetluind astfel prin sângele lor convingerile la care au ținut în viață. Cartea aceasta, ar fi cartea de aur a școlii primare și a învățătorului român. (Cl.)

Învățător decorat. Citim în ziarul „Glasul Dreptății”, ce apare la Brașov, următoarele: M. Sa Regele Ferdinand I al României prin înaltul decret regal No 160, luna Maiu, a conferit domnului învățător diriginte *Vasile Micudă* din *Purcăreni* jud. Brașov, medalia „*Bărbație și credință*” cl. II. cu spade, pentru serviciile prestate pentru armata română. — Felicităm pe numitul coleg pentru această înaltă distincție.

Expoziție de desen. La încheierea cursurilor pentru pregătirea profesorilor, ținute la Cluj, dl prof. Flaviu C. Domșa, a aranjat în una din salele universității o mică expoziție din lucrările cursiștilor, cari au urmat desemnul la dânsul. Cine a cercetat-o iată ce a văzut: Flori, poame, peisagii, portrete (ale prof. populari și iubii: Gh. Bogdan-Duică, Tata Paul ș. a.), capete de copii, de fete cu ochi de jărătec; colțuri de grădină, de stradă și o mulțime de lucruri mărunte. Toate sunt rezultatul muncii stăruitoare a dascălilor dela sat, cari în timpul liber îndem-

nați de un inbold lăuntric prindeau cu creionul și penelul lucrurile ce le atrăgea mai puternic atențiunea. Lucrările la câțiva dintre cei cari au expus (Isac, Florian, Popa și încă vre-o doi, a căror nume îmi scapă) tradează un vădit talent, care cultivat printr'o școală temeinică poate da opere de valoare. Aproape jumătate din aceasta expoziție este ocupată de lucrările dlui Iosif Velceanu, în care află înfrățită pricepera dascălului cu arta desenatorului. — În urma unor studii temeinice și îndelungate dl Velceanu a putut grupa cu spirit critic, după o metodă originală materialul de desen potrivit pentru școala primară, normală și secundară. Colecția aceasta bogată am avut fericirea s'o cercetez cu răgaz într'o după amiază, împreună cu un suflet înțelegător al copiilor și frumosului, și amândoi am rămas încântați de înalta valoare artistică și pedagogică ce reprezintă opera dlui Velceanu, care ar fi pentru învățători, în ce privește desennul, peatra din capul unghiului, dacă cei chemați ar ajutama tipărirea ei. Li mulțumesc dlui Velceanu pentru plăcerea rară sufletească ce mi-a procurat, unind două suflete prin contemplarea frumosului. (c. a.)

Două măsuri. Leafa funcționarilor dela finanțe, administrație, congrua preoților, de câteva luni este plătită în Lei, iar leafa bagatelă a învățătorilor să plătește tot în coroane. Este și acesta un indemn pentru a se înpopula școlile normale, cari se vor deschide!

O clasă de nedreptățiți. Sub acest titlu scrie colegul V. Micudă în „Guzeta Transilvaniei“ Nr. 198, un articol din care reținem următoarele:

„Ironia sorții face, ca și în urma evenimentelor mari, cari au zdruncinat sisteme păcătoase de guvernare și au prăbușit domniile nemiloase din trecut, făcând loc unei chivernisiri mai drepte, — o anumită tagmă de oameni, cari în trecut au fost nedreptățiți din partea dușmanilor neamului lor, să fie și astăzi nedreptățiți, chiar din partea acelora, dela cari așteptau ei ușurarea greutăților și alinarea suferințelor îndurate.“

Școala primară: „General Moșoiu“. Școala centrală din Bran, poartă numele distinsului general, care-i un fiu al acestor sate, cari au mai dat neamului o mulțime de bărbați învățați.

Restanțele de salar ale învățătorilor. Intre multele nedreptăți ale fostului regim unguresc, să poate număra și persecuțiile îndreptate contra multor învățători români, cari țineau să trăiască și muncească pentru cauza noastră națională. Unora din aceștia, sub diferite pretexte, li-se detragea subvenția dela stat, altora — ales unde era școală de stat maghiară, — cererile de subvenționare li-se respingea.

Toți aceștia erau osândiți să trăiască, în vremuri grele, din leafa fundamentală, ce li-se „asigură“ din partea susținătorului școlăii.

Răsboiul, cu ravagiile lui, a fost cauza, pentru care lefurile tuturor funcționarilor, deci și ale învățătorilor, erau augmentate cu diferite sporuri, pentru ca să poată face față nevoilor zilnice.

Numai învățătorii fără subvenție dela stat, erau lipsiți de aceste competențe juste.

Am dori să se accepte și admită, că acești învățători,

deveniți victima unor stări, provocate intenționat de călăii noștri, *au suferit fără vină*, au îndurat pentru cauza noastră națională, care este a tuturor.

Consiliu Dirigent, ar săvârși un act de echitate, dacă ar lua cât mai urgent măsurile, ca toți învățătorii români, căzuți jertfă maltratărilor acestora, să fie rebonificați pe deplin.

Iar dacă starea financiară a statului nu poate face momentan față acestor îndatoriri morale, cerem să se acorde tuturor acestor neîndreptățiți o anticipație, în raport cu pretenziunile ce le au, iar după lichidarea definitivă a chestiunilor financiare, între statul român și cel maghiar — toți învățătorii români să fie pe deplin recompensați.

Caz de moarte. Gheorghe Zaharia, învățător în Rotbav, județul Brașov, în urma unei boli ce nu iartă, contractată în temnițele ungurești din Cluj, a murit în săptămânile trecute, în floarea vieții, având abia vârsta de 28 ani, servind cu credință școala românească de acolo 7 ani de zile. În răposatul în Domnul școala pierde un modest dar harnic muncitor, iar copilașul și soția pe cel mai bun tată și soț.

Soarta învățătorilor. Răsboiul a încetățenit de-abinele cultul banului. Cei cari iau lupta față de această molimă, cei cari luptă pentru înfăptuirea și întărirea ordinii morale, — poate drept pedeapsă, — trebuie să îndure cea mai neagră mizerie. Munca edificatoare a acestor „muncitori nerăsplățiți ai pâinii“ e prea puțin luată în seamă. Soarta învățătorului totdeauna a fost ca a săracului Lazar din evanghelie: s'a mulțumit cu puțin. Vremea de-acum însă este de o realitate zdrobitoare. Cei lipsiți de îndrăzneală sunt călcați în picioare, militărește, cum s'ar zice. Corpul didactic primar de dincoace de Carpați nu se mai poate mulțumi cu „umilite rugări“, cari sunt trecute ușor la dosar, nici cu făgădueli și vorbe frumoase: „Slujba ta, dascăle, este o apostolie, fii idealist!“ Dascălul adevărat niciodată nu va uita, că el este chemat să răspândească cât mai multă lumină și că răsplata muncii sale nu i-se va da în lumea aceasta. Simțul de conservare însă li șoptește, că și el este om ca oricare altul: are stomac, pe care nu-l poate mulțumi cu aer, ci cu hrană întăritoare, care acum e înfiorător de scumpă. Ca el să poată munci, să se poată jertfi pentru toți, trebuie să aibă asigurat trai cinstit, omenesc. Atât și numai atât a dorit totdeauna învățătorimea în idealismul ei; căci, la avuție n'a râvnit niciodată și tot numai atâta doresc și astăzi acești mucenici cari preferă să servească la micile locașe de lumină, neprimind situații cu mult mai favorabile pentru ei personal și pentru familia lor, care prin nimic nu e vinovată, ca să nu se bucure de fericirea care o înbie viața aceasta. — Dorim, ca în scurtă vreme să vedem înfăptuite intențiile bune, cari se spune că le au forurile conducătoare pentru corpul didactic. Jertfa noastră e evidentă, dorim să fie apreciată după dreptate. (C. I.)

Schimbări de adresă. Pentru a primi fiecare abonent regulat revista, rugăm să fim avizați din bună vreme despre orice schimbare de adresă.

Preoții în serviciul învățământului. Din lipsa de învățători — multe școli primare nu pot funcționa. Pentru evitarea acestei calamități Resortul Cultelor prin circulara Nr. 12873—1919, invită preoțimea română să-și pună la dispoziție serviciile, angajându-se ca învățători, profesori. Aceștia li-se pune în vedere o remunerație, care ar corespunde cu leafa unui învățător începător. Acești preoți-învățători vor fi controlați de aproape ca și învățătorii din partea revizoratorilor școlare și în calitate de învățători, vor fi supuși aceluiași măsuri disciplinare ca și învățătorii. Avem credința, că preoții noștri, cari dispun și de timpul necesar, vor înțelege acest apel, și vor sta în serviciul școlii nu atât pentru remunerația ce li-se pune în vedere, cât mai mult pentru dragostea de cauză și înțelegerea lipsurilor ardente.

*

Prețul manualelor de școală. Am dori, ca cei în drept să ia măsuri, ca librarii și editorii să nu poată ridica după plac prețul manualelor de școală. Multe cărți tipărite, când totul era ieftin, au astăzi prețuri, cari te uimesc. O carte bună și dacă e scumpă, face, dar, durere, mai ales pentru școala primară, cărți bune sunt lucruri rari.

*

La Cluj. Toate zările confirmă știrea, că Consiliul Dirigent se va muta la Cluj, încă în decursul lunei Octomvrie.

*

Guvernul Brătianu a abzis. M. Sa a însărcinat cu formarea noului guvern pe dl general Văitoianu. D-sa a și compus noua listă ministerială, pe care M. Sa a aprobat-o. Ministrul Cultelor și al instrucțiunii publice este dl general Lupescu.

*

Mobilizare. Consiliul Dirigent, în baza deciziei ministerului regal, chiamă la arme pe toți tinerii, români născuți în anii 1896, 1897 și 1898, cari locuiesc pe teritoriul cercurilor de rutace Salonta-Mare, Oradea-Mare, Satul-Mare, Sighetul-Marmației. Frații învățători din acele părți își vor face și de astădată datoria, îndemnând poporul să dea ascultare acestui ordin de chemare.

*

Membrii Asociației sunt rugați a-și comanda dela cashierul Romul Botezan din Sibiu „Analele Asociației”, cari conțin protocolul congresului și statutele Asociației, trimițând 3 cor. 50 fil. Fiind consumat „Fondul congresului” și cel cultural prin tipărirea Analelor și în lipsa altor mijloace neputând acoperi spesele cu editarea ziarului, ajungem în imposibilitatea de al mai eda. Iată pentru ce se impune imperios fiecărei membru solvirea abonamentului ziarului, precum și procurarea Analelor Asociației.

*

Cătră cetitori. Revista noastră va publica pe una sau două coloane, diferite anunțuri după o tarifă convenabilă.

*

Manuale didactice aprobate. Resortul Cultelor și al Instrucțiunii publice a admis pentru anul școlar 1919—20. următoarele cărți didactice în școlile primare și normale (înaintate spre aprobare.)

I. Școli românești.

A) Manuale pentru școlile primare.

1. Istorie biblice de N. Crișmariu.
2. Catehism de N. Crișmariu.
3. Istorie bisericești de N. Crișmariu.
4. Istorie biblice de Dr Petru Barbu.
5. Simple istorioare religioase morale de Dr Petru Barbu.
6. Catehism de Dr Petru Barbu.
7. Spice din istoria bisericii române ardelen de dr I. Lupaș.
8. Istorie biblice de Petru Popa.
9. Istoria biblică editia tipografiei arhidiecezane.
10. Religiunea pentru școlile populare cl. II—IV. de I. Berescu și N. Aron.
11. Istorie biblice pentru anii II—IV. de G. Ludu și I. Dariu.
12. Catehism de D. Voniga.
13. Religiunea creștina de I. Popea.
14. Colecție de cântece și cântări bisericești de N. Stoicoviciu.
15. Cărțile de cetire pentru cl. I—IV. de I. Stroia și soții.
16. Cărțile de cetire pentru cl. I—IV. de I. Vuia.
17. Cărțile de cetire pentru cl. I—IV. de I. Moldovan și soții.
18. Abecedar de mai mulți pretini ai școlii.
19. Carte de cetire de mai mulți pretini ai școlii.
20. Abecedar fonomic de Boeriu și G. Codrea.
21. Abecedar fonomic de Iosif Moldovan.
22. Abecedar de G. Muntean și G. Precup.
23. Carte de învățatură pentru școlile de repetiție de I. Vuia.
24. Aritmetica pentru cl. II—IV. de V. Suciu.
25. Aritmetica pentru cl. II—IV. de I. Vuia.
26. Aritmetica și Geometria pentru cl. V—VI. de I. Vuia.
27. Fizică chimie de A. Ciortea și T. Blaga.
28. Fizică și chimie de I. Vuia.
29. Chimie și Fizică de Emil Viciu.
30. Istoria naturală de I. Vuia.
31. Curs de Economie de I. Georgescu.
32. Curs de Economie de G. Chelariu.
33. Curs practic de Economie națională de I. Vuia.
34. Carte de Economie pentru cl. V—VI de băieți de N. Pop.
35. Carte de Economie pentru cl. V—VI. de fete de N. Pop.

Pe lângă acestea pot folosi orice manuale aprobate din vechiul regal.

B) În școlile normale se recomandă spre întrebuințare manualele a căror listă se află în Nr. 1—2. al Revistei Uniunii profesorilor.

II. Pentru școlile străine primare și normale se admit în mod excepțional manualele didactice vechi, cari nu sunt în contrazicere flagrantă cu concepția noului staf românesc cu adausul, că în locul Geografiei, Istoriei și Constituției ungurești se va propune Geografia, Istoria și Constituția României conform planului de învățământ oficial.

*

Adunarea generală a secției județene Timiș, ținută în Timișoara la 28 Septemvrie a. c. sub președința lui Iuliu Vuia a decis să se roage Resortul instrucției publice;

să eșecute decisiunile congresului învățătorilor, să se revoce dispoziția prin care, se cere învățătorilor confesionali litere dimisionale pentru cazul, că vor să fie aplicați la stat, învățătorii să fie salarizați la fel cu funcționarii de stat, cari au bacalaureatul, în interesul unificării învățământului să se statifice toate școlile primare, la numirea revizorilor să se consulte și învățătorii, numindu-se aceiași numai din sânul învățătorilor.

Posta Reuniune învățătorescă gr. or. din cele 4 protopopiate bănățene a fusionat cu Asociația și sa constituit în secție județeană a județului Timiș, alegând president pe Vasilie Bogoiu, v. pres. Petru Savi, secretar Aureliu Balan și cassar Alexandru Boja. Membrii în comitet: Damian Șebesian, George Tomi, Iosif Popa, Nicolae Crăciunescu și Nicolae Nicorescu, iar în consiliul general: Ioan Cismaș, Aurel Lepa, Iosif Leu, Ștefan Murgu, George Părvu și Ioan Musteți.

Adunarea unanimitate votează din Fondurile Reuniunii, Orfelinatului Asociației trei mii coroane, iar ziarului Asociației una mii coroane.

Memento tuturor Reuniunilor învățătoresți!

ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI.

CONVOCARE.

Membrii Consiliului general al Asociației, aleși în adunările secțiilor județene, se convoacă la ședință plenară pe Sâmbătă (S. Dumitru) în (26 Octomvrie) 8 Novembre 1919 în sala liceului Mihailu Viteazul din Alba Iulia pe 9 ore a. m.

Fiind la ordine constituirea comitetului central al Asociației, precum și alți chestiuni de o gravitate extraordinară, prezența fiecărui membru este imperios reclamată.

Caransebeș, 3 Octomvrie 1919.

IULIU VUIA

Președintele Asociației.

Cărți și reviste. 1. S. Mehedisti: „România și Țările locuite de Români” pentru clasa III primară. Cuprinde întreg materialul geografic pentru cl. IV. Prețul 2.50 Lei. 2. „Pământul” pentru cl. urbană primară. Cuprinde geografia Europei și a continentelor. Material suficient pentru clasele primare V și VI. Prețul 2.25 Lei. — Au apărut în editura Librăriei Alcalai, Calea Victoriei 37. Se poate comanda dela toate librăriile din țară. — *Școala Basarabiei*, revistă pentru învățământ și educația națională, apare lunar în Chișineu, director: Șt. Ciobanu; redactor Ap. Culea. Abonamentul: pentru școli primare 24 Lei. — „*Răsăritul*”, organul caselor naționale, apare săptămânal cu articole iscălite de dnii Mariș Ștefănescu, G. Țiteica prof. universitari, Ion Manolescu, C. Sandu-Ardea, I. U. Soricu. Apare la București, Bulevardul Academiei 6. Abonamentul 20 Lei.

Greșeli de tipar. Din cauze neatârătoare de noi s'a strecurat în numărul trecut al revistei noastre prea multe greșeli de tipar. Incepând cu numărul de față, ne vom strădui să dispară din corpul revistei acești neplăcuți musafiri.

O dorință justă. Mișcarea de organizare a învățătorilor numai atunci se va putea înfăptui, dacă va avea un birou stabil de propagandă. Președintele asociațiunii dacă va interveni la C. D. suntem siguri, că ni se va pune la dispoziție câteva odăi în Casa Învățătorilor din Cluj, care ar trebuie să servească numai scopurile pentru care este întemeiată. Aici s'ar putea organiza o bibliotecă pedagogică centrală... și câte lucruri bune!

Școala nouă. Dna Izabela Sadoveanu, directoara școlii normale din București, a ținut la cursurile din vara, la Cluj, o serie de conferințe, ascultate cu interes de cursiști, despre „Școala nouă” și sistemul Montessori. Pentru conducătoarele grădiniilor de copii, recomandăm cartea Dșoarei Montessori, apărută și în românește, din care în numărul viitor al revistei vom da un rezumat.

Consiliu general. Pentru a se lua hotărâri privitoare la mai multe chestiuni ale învățătorilor și școlii — s'a convocat Consiliul general al Asociației în Alba-Iulia pe ziua de 8 Noemvrie. Atragem atențiunea tuturor membrilor consiliului general și rugăm în deosebi pe prezidenții secțiilor județene, să fie de față la aceasta ședință, aducând cu sine tabloul tuturor învățătorilor români din județ, cu indicația precisă a poștei.

Școlile minorităților. Cu privire la învățământul în școlile neromânești. resortul Instrucțiunii, a luat următoarele măsuri ca reglamentare: „Minoritățile în baza autonomiei bisericești și a hotărârilor de la Alba-Iulia, au dreptul să deschidă școli în limbile respective. Statul însă le fixează condițiile, pe cari trebuie să le respecte conducătorii de școli. 1. Să aibă local școlar. 1. Să arate mijloacele materiale. 3. Să se conforme planului de învățământ al statului. 4. Să numească învățători născuți în teritorul Ardealului. 5. În mod excepțional pentru acest an școlar se admit vechile manuale, întrucât nu stau în contradicție flagrantă, cu interesele statului român. Istoria, geografia și constituția trebuie să fie predate după planul de învățământ al statului.

Dare de seamă. Teodor Bucurescu: Nouă lumină, Brașov 1919, Prețul 5 Lei. Broșura aceasta cuprinde articole sugerate de legea școlară din 1907 și de clipele de reînviere ale neamului.

Deși lovitura diavolească dela 1907 a făcut pe mulți să-și peardă cumpătul, totuși neamul nostru și pentru acele zile a avut un leac încercat de atâtea-ori: „nădejdea prin care au călcat potriviția vremurilor și pe care n'o vor înginge nici porțile iadului” (p. 54). Această nădejde străbătută de câte „o rază de lumină” ne-a îndemnat să rezistăm, să aducem jertfe mari pentru școală, să nu ne „dăm drepturile ce le-am primit dela moșii și strămoșii noștri (p. 59), cu toate că școala, în foarte multe locuri mai mult zăpăcea decât lumina, în ea se perdea vremea înzadai după cum spune autorul în „bilanțul de 5 ani al legii lui Apponyi” (p. 73).

Această lege celor cari au făurit-o le-a săpat mormântul, iar pe noi ne-a oțelit ca să putem răbda în acest războiu umiliri și chinuri, temniță, bătăi, până la ceasul izbăvirii. În „învierea morților” găsim prinsă o „trădare de patrie”, săvârșită de colegul Bucurescu, care a avut ca urmare cunoașterea temniței din Seghedin.

Despre „plecarea clopotelor” scrie rânduri duiioase; tot asemenea despre activitatea binecuvântată a unei învățătoare (Aurelia Păcățianu), care a adevărit zicala: omul sfintește locul.

Din articolul „Steagul lui Vlaicu” cunoaștem un admirabil mijloc de a cultiva în școală cultul eroilor.

În 2 articole: „Revista pentru copii” și „Noua lumină” pledează pentru înființarea unei reviste și a unei biblioteci potrivite vârstei copiilor. Chestiunea aceasta ar trebui să fie una din preocupările de căpetenie a celor cari iubesc copiii și cari așteaptă dela ei tăria noastră de mâine. La noi literatura pentru copii este foarte săracă. Din tot ce s'a tipărit în românește abia s'a putut alege, printr'o anchetă condusă de dl dr. O. Ghibu, vre-o 120 de broșurele potrivite ca lectură pentru copii. Reviste încă am avut (Amicul tinerimii, Fluerașul) și avem: Revista copiilor (condusă de dl Costa-Foru) dar durere, foarte puțin o citesc. O revistă citită în toate școlile țării noastre este un ideal, care împlinit, ar șterge o pată urâtă: analfabetismul.

Din broșura această interesantă, cunoaștem sbuciumul sufletesc a unui dascăl conștient de marea chemare ce i-a încredințat-o neamul, în ea e depus tot ce a gândit un om frământat de dorul de a se perfecționa. Citind-o, învățătorii, se vor găsi pe ei.

C. Iencica.

Poșta redacției.

Mai multora. — Articolele trimise le vom publica în numărul viitor.

A. St. J. — Rog răspundeți despre primirea revistei Așteptăm articolul promis.

D. B. in L. — Ai dreptate. Din toate manifestările vieții de stat învățătorimea este delăturată. Munca ei, jertfa ei nu este prețuită. Ca dovadă sunt candidaturile partidului național. Nici un nume de învățător, nici un nume de țărăn. Și se chiamă, că trăim în veacul democrației!... Bine a zis un coleg: Candidaturile, numirile în slujbele de stat se fac după gradul de înrudire cu cei dela cârmă. Datoria noastră însă e să deșteptăm păturile largi ale poporului, cari odată trezite, vor cunoaște cine le sunt adevărații preteni și celor, cari în preajma alegerilor nu-i slăbesc cu dragostea, le vor da răspunsul cuvenit.

Comandați proto-coale românești

de Absență, Primire,
Progres și Vizită le-
gate într'un volum.

Specificați, că din fieștecare câte coale a-ți voi să fie legate, de oarece la sosirea comandai prescristă le legăm.

Institutul Grafic: CLUJ, Piața Regele Matia No. 32.

ALEXANDRU ANCA.

Tipografia Librăria

Alexandru Anca Alexandru Anca

Cluj, str. Deák Ferenc Nr. 14. Fondată în anul 1908. Execută ziare, reviste, tot felul de cărți, anuale didactice, bilanțuri, afișe, note, anunțuri, bilete și tot felul de tabele, etc. Toate produsele tipografice se tipăresc cu cele mai moderne caractere de litere și prețuri moderate. Comandele se execută grabnic.

Cluj, Piața Regele Matia, Nr. 32. Fondată în anul 1908. Mare depozit de cărți bisericești și școlare, cu propria editură cărți din toate ramurile literaturii române. Cele mai noi produse literare apărute în decursul războiului. Tot ce a apărut până acum în România veche. Are tot soiul de recvizite de scris și de școală.